

50 ปี ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุพรรณณี วราทร*

จุดเริ่มต้นของวิชาบรรณารักษศาสตร์และภาควิชาบรรณารักษศาสตร์*

เดือนกันยายน พ.ศ. 2494 นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย ในปีนั้นได้มีการเปิดสอนวิชาจัดห้องสมุดในลักษณะของการศึกษาภาคพิเศษในตอนเย็น ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต้นเหตุแห่งการที่บรรณารักษ์ไทยได้ศึกษาวิชาชีพเป็นเริ่มแรกนี้ เนื่องมาจากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งห้องสมุดชาวสวามิภักดิ์ขึ้นที่อาคารถนนราชดำเนิน เมื่อปี พ.ศ. 2489 นับเป็นห้องสมุดแห่งแรกที่มีวิธีการจัดตามลักษณะของห้องสมุดที่ทันสมัย บรรณารักษ์ไทยผู้ใฝ่หาความรู้ในวิชาชีพเป็นจำนวนมากไม่น้อยต่างก็ไปไต่ถามความรู้เรื่องการจัดห้องสมุดจากแมรี แองเจิลมายเออร์ (Mary Anglemyer) บรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักข่าวสวามิภักดิ์ในเวลานั้น เพื่อนำความคิดใหม่ ๆ มาจัดห้องสมุด แมรี แองเจิลมายเออร์ จึงได้เสนอให้มูลนิธิฟูลไบรท์ส่งอาจารย์ชาวอเมริกันมาทำการสอนวิชาจัดห้องสมุด ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีละ 1 คน เป็นเวลา 5 ปี ติดต่อกัน คือ ปี พ.ศ. 2494 - 2499

อาจารย์อเมริกันที่มาทำการสอน ได้แก่

ดร. แฟรนเซส แลนเดอร์ สเปน Dr. Frances Lander Spain (2494 - 2495)

นางรูด ไรควูด Mrs. Ruth H. Rockwood (2495 - 2496)

นางสาวแนนซี เจน เดย์ Miss Nancy Jane Day (2496 - 2497)

นายอาร์โนลด์ ไทรเทียร์ Mr. Arnold Trotier (2497 - 2498)

นางสาวอลิส โลห์เรอร์ Miss Alice Lohrer (2498 - 2499)

---

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* หัวข้อ “จุดเริ่มต้นของวิชาบรรณารักษศาสตร์ และ การจัดตั้งภาควิชาบรรณารักษศาสตร์” ปรับปรุงจาก สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์. “20 ปีของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2498-2518.” ใน **บรรณารักษ์** 20, 1-15. กรุงเทพฯ : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ, 2518.

วิชาที่สอน ได้แก่ วิชาจัดห้องสมุดขั้นพื้นฐาน 6 วิชา คือ วิชาจัดห้องสมุดเบื้องต้น 8 สัปดาห์ การทำบัตรรายการและจัดหมู่หนังสือ 10 สัปดาห์ บริการตอบคำถาม 9 สัปดาห์ การเลือกซื้อวัสดุในห้องสมุด 8 สัปดาห์ การทำบัตรรายการและจัดหมู่หนังสือขั้นสูง 8 สัปดาห์ และการบริหารงานห้องสมุด 8 สัปดาห์

ผู้สมัครเข้าเรียนจะต้องมีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีผู้รับรอง หรือผู้ที่ทำงานอยู่ในห้องสมุดขณะนั้น กำหนดเวลาเรียนในตอนเย็นวันละ 2 ชั่วโมง มีภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนได้รับความเชื่อถือมาจากห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกัน มีผู้สมัครเข้าเรียนและสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรวิชาจัดห้องสมุด รวม 77 คน ส่วนอีก 130 คน ได้เรียนเพียงบางวิชาเท่านั้น ดร.มอริส เอ.เกลฟานด์ (Dr.Morris A. Gelfand) ผู้เชี่ยวชาญขององค์การศึกษาระหว่างประเทศชาติได้ประเมินค่าการสอนว่า “อาจารย์เหล่านี้ได้ทำงานที่มีคุณค่ามาก ได้เตรียมทางไว้สำหรับนำวิชาบรรณารักษศาสตร์มา และได้ฝึกอบรมบรรณารักษ์จำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบันได้มีตำแหน่งงานอันรับผิดชอบสำคัญในประเทศไทย”

หลังจาก 5 ปีที่อาจารย์ของมูลนิธิฟูไลโบรที่ได้สอนวิชาจัดห้องสมุดเป็นการศึกษาภาคพิเศษทางมูลนิธิได้จัดส่งอาจารย์มาอีก และมีผู้สนใจใคร่จะได้เรียนวิชาจัดห้องสมุดอีก ศาสตราจารย์รองศยามานนท์ คณบดีคณะอักษรศาสตร์ในขณะนั้นได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชานี้ จึงได้รับเอาวิชาจัดห้องสมุดเข้ามาทำการสอนในภาคปกติของคณะอักษรศาสตร์ซึ่งพลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ได้ประทานชื่อวิชาให้ใหม่ เรียกว่า “วิชาบรรณารักษศาสตร์” และได้เสนอมหาวิทยาลัยขอจัดตั้งแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์* ขึ้นในคณะอักษรศาสตร์

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ในทศวรรษที่ 5 (พ.ศ. 2539-2548)

นับตั้งแต่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ก่อตั้งอย่างเป็นทางการในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2498 ได้ดำเนินงานจัดการศึกษา การผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัย และกิจกรรมวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และประกาศนียบัตรชั้นสูงเป็นจำนวนถึง 1,403 คน

ในปี พ.ศ. 2518 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ โดยความริเริ่มของศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ หัวหน้าภาควิชาฯ ในขณะนั้น ได้จัดงานครบรอบการก่อตั้งและดำเนินงานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นครั้งแรก ในวาระครบรอบ 20 ปี ชื่อ “งานสังสรรค์บรรณารักษ์” เมื่อวันที่ 5 กันยายน ณ โรงละครคณะอักษรศาสตร์ นับแต่นั้นมาได้มีการจัดงานในลักษณะเดียวกันนี้ทุก ๆ 10 ปี โดยใน พ.ศ. 2528

* เปลี่ยนเป็น “ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์” ตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522

จัดงานครบรอบ 30 ปีของการดำเนินงานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และงานสังสรรค์เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ และใน พ.ศ. 2538 จัดงานครบรอบ 40 ปี ของการดำเนินงานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ณ ห้องประชุมสวนนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในครั้งนั้นมีการจัดประชุมวิชาการเรื่อง “40 ปี บรรณารักษศาสตร์ไทย” และจัดพิมพ์หนังสือวิชาการ 2 เล่ม ได้แก่ “บรรณารักษ์ 40” รวมบทความวิชาการภาษาไทย โดยคณาจารย์ภาควิชาฯ และ รวมบทความภาษาอังกฤษ “Library and Information Science in Thailand : Essay in Honours of Professor Suthiluk Ambhanwong”

ในวาระครบรอบ 50 ปี การดำเนินงานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน พ.ศ. 2548 ภาควิชาฯ ได้จัดงาน “5 ทศวรรษ ... พัฒนาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาฯ” ขึ้น ในวันที่ 12 พฤศจิกายน ณ ห้อง 104 อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ โดยมีการบรรยายจากศิษย์เก่า การจัดพิมพ์วารสารบรรณารักษศาสตร์ฉบับพิเศษ และการสังสรรค์ระหว่างศิษย์เก่า ดังที่เคยดำเนินการมาในอดีต

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา คือ ระหว่าง พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2548 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น การประกันภาพด้วยการจัดทำฐานข้อมูลนิสิตปริญญาตรี ฐานข้อมูลนิสิตปริญญาโท ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ฐานข้อมูลอาจารย์พิเศษและวิทยากร ฐานข้อมูลครุภัณฑ์ ฐานข้อมูลบรรณารักษศาสตร์ สำหรับพัฒนาการของภาควิชาฯ สามารถสรุปในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน คณาจารย์ นิสิต การวิจัยและผลิตผลงานวิชาการ การทุนการศึกษา และวิจัย และการเผยแพร่และบริการทางวิชาการ และความร่วมมือระหว่างต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

หลักสูตร

ในทศวรรษที่ผ่านมา ภาควิชาฯ ได้พัฒนาหลักสูตรทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท คือ ใน พ.ศ. 2538 ได้เริ่มหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาสารนิเทศศึกษา (Information Studies) โดยจัดเป็นวิชาเฉพาะจำนวน 82 หน่วยกิต ประกอบด้วยรายวิชาบังคับ 24 หน่วยกิต รายวิชาเลือก 58 หน่วยกิต และใน พ.ศ. 2545 ได้มีการสัมมนาหลักสูตร และกำหนดให้มีโครงสร้างเป็นแผนเอก-โท (ไม่น้อยกว่า 71 หน่วยกิต) มีจำนวนหน่วยกิตรวมวิชาเอก 51 หน่วยกิต (วิชาบังคับ 24 หน่วยกิต และวิชาเลือก 27 หน่วยกิต) และวิชาโทสาขาอื่นไม่น้อยกว่า 20 หน่วยกิต ต่อมาใน พ.ศ. 2547 ได้มีการสัมมนาวางแผนจัดการเรียนการสอน วิชาโทสารนิเทศศึกษา ในหลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาสารนิเทศศึกษา กำหนดให้นิสิตที่เรียนวิชาเอกสาขาอื่น ทั้งในและนอกคณะ สามารถเลือกรายวิชาโทสาขาสารนิเทศศึกษา เป็นวิชาโทจำนวน 21 หน่วยกิต

หลักสูตรระดับปริญญาโทใน พ.ศ. 2539 มีการประเมินหลักสูตร โดยเชิญศิษย์เก่ามาร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น และต่อมาใน พ.ศ. 2542 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยกำหนดให้มี 42 หน่วยกิต ประกอบด้วย รายวิชาเรียน 30

หน่วยกิต (วิชาบังคับและวิชาเลือกอย่างละ 15 หน่วยกิต) และวิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต และเริ่มใช้หลักสูตรนี้เมื่อ พ.ศ. 2544 ปัจจุบันภาควิชาบรรณารักษศาสตร์เปิดสอน 2 หลักสูตร คือ ระดับปริญญาตรี หลักสูตรสารนิเทศศึกษา และระดับปริญญาโท หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

การเรียนการสอน

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ได้พัฒนาการเรียนการสอนอย่าง ทั้งในด้านการปรับปรุงรายวิชา การจัดทำสื่อการเรียนการสอน และการรับนิสิต

ในด้านการรับนิสิต มีความเปลี่ยนแปลงดังนี้ ใน พ.ศ. 2538 ได้เริ่มรับนิสิตที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาด้วยระบบโควตาโครงการ จพ. พิเศษ (คณิตศาสตร์) เป็นปีแรก จำนวน 10 คน ใน พ.ศ. 2540 ได้ปรับเปลี่ยนการรับนักเรียนโครงการ จพ. พิเศษ (สารนิเทศศึกษา) จากการสอบวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาภาษาอังกฤษ และต่อมาใน พ.ศ. 2545 ได้เริ่มรับนิสิตโครงการจุฬาชนบทเป็นครั้งแรก

ในด้านการเรียนการสอน ได้ปรับปรุงรายวิชา การใช้ห้องสมุด จาก 1 หน่วยกิต เป็น 2 หน่วยกิต และเริ่มเปิดสอนรายวิชา การเขียนรายงานเชิงวิชาการ ให้แก่นิสิตชั้นปีที่ 2 วิชาเอกบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้เปิดสอนวิชาเดียวกันนี้ให้แก่นิสิตชั้นปีที่ 2 วิชาเอกบริหารธุรกิจ อีกตอนเรียนหนึ่ง และยังคงให้บริการนี้อยู่จนถึงปัจจุบัน

ด้านสื่อการสอน ใน พ.ศ. 2540 ได้จัดพิมพ์ตำราเรื่อง “การค้นคว้าและการเขียนรายงาน” ฉบับปรับปรุงใหม่ ซึ่งเขียนโดยคณาจารย์ภาควิชาฯ จัดพิมพ์โดยโครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จำนวน 2,000 เล่ม และเริ่มจัดทำชุดคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รายวิชา 2206102 การค้นคว้าและการเขียนรายงาน โดยเป็นโครงการต่อเนื่อง 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2547 นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2543 ได้จัดทำห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่ชั้น 2 ตึกอักษรศาสตร์ 4 ซึ่งเป็นห้องที่มีเทคโนโลยีทันสมัย สำหรับใช้ในการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ และการจัดบริการวิชาการสู่สังคม

คณาจารย์

ในทศวรรษที่ 5 ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มีความเปลี่ยนแปลงด้านคณาจารย์มากพอควร ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา คณาจารย์อาวุโสหลายท่านได้จากไป ทั้งโดยการเกษียณอายุ และลาออกจากราชการ ในทางกลับกัน ก็มีคณาจารย์รุ่นใหม่มารับช่วงสานต่องานของภาควิชาฯ ให้ดำเนินต่อไป การพัฒนาอาจารย์ในช่วงนี้ ได้แก่ การได้รับทุนศึกษาต่อระดับปริญญาเอกของอาจารย์ 2 คน โดยอาจารย์ 1 คน ได้รับทุนรัฐบาลตามโครงการพัฒนาอาจารย์ ไปศึกษาวิชา Information Studies ณ ประเทศออสเตรเลีย (พ.ศ. 2547-2551) และได้รับทุนปริญญาชั้นสูง ณ ต่างประเทศจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. 2548) 1 คน และใน พ.ศ. 2539 อาจารย์ของภาควิชาฯ ยังได้รับทุนไปดูงาน ณ Ohio University คณาจารย์ได้พัฒนาทักษะ และความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

โดยการอบรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ และการศึกษาดูงานศูนย์สารสนเทศในภาคต่าง ๆ ในประเทศใน พ.ศ. 2540 การเข้าร่วมประชุม สัมมนา และอบรมทางวิชาการในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียน การสอน และการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ คณาจารย์ยังให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเป็นวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ และร่วมประชุมเสนอผลงานวิชาการ เป็นต้น

นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2541 รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ อดีตอาจารย์ภาควิชาฯ ซึ่ง เกษียณอายุแล้ว ได้รับเลือกเป็นบุคคลดีเด่นในสาขาที่บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ กลุ่มผู้สอน ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ปัจจุบัน ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์มีคณาจารย์ประจำ 12 คน มีคุณวุฒิปริญญาเอกจาก สหรัฐอเมริกา 1 คน Certificate of Advanced Studies จากสหรัฐอเมริกา 1 คน ปริญญาโท 8 คน โดยสำเร็จการศึกษาจากสหรัฐอเมริกา 4 คน จากประเทศอังกฤษ 1 คน ออสเตรเลีย 1 คน และจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 คน นอกจากนี้ ยังมีอาจารย์ของภาควิชาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก ณ ประเทศออสเตรเลีย 1 คน และกำลังจะไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ณ ต่างประเทศอีก 1 คน

นิสิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์มีการพัฒนานิสิตอย่างต่อเนื่อง โครงการสำคัญที่เริ่มใน ทศวรรษที่ 5 ของภาควิชาฯ ได้แก่ โครงการแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อของนิสิต สาขาวิชาสารนิเทศ ศึกษา ใน พ.ศ. 2546 และต่อมาใน พ.ศ. 2547 ได้เริ่มพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีแก่นิสิต และโครงการ เครือข่ายนิสิตบรรณารักษศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษา โดยนำนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาชั้นปีที่ 1 ไปทัศนศึกษา และเชื่อมความสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยในภูมิภาค บางแห่ง

นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ในระยะเวลา 50 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2498-2547 มีจำนวน 1,403 คน จำแนกได้ดังนี้

อนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์	234	คน
ประกาศนียบัตรชั้นสูง (บรรณารักษศาสตร์)	70	คน
อักษรศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์/สารนิเทศศึกษา)		
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (2503-2540)	378	คน
สาขาวิชาสารนิเทศศึกษา (2541-2547)	125	คน
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์/บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์)		
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (2508-2532)	359	คน
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (2533-2547)	233	คน

ประกาศนียบัตรชั้นสูง (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) 4 คน

จำนวนนิสิตปัจจุบันมีจำนวน 85 คน จำแนกตามระดับการศึกษา มีดังนี้

นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาสารนิเทศศึกษา 59 คน

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ 26 คน

การวิจัยและผลงานวิชาการ

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ส่งเสริม และดำเนินการด้านการวิจัยทั้งในระดับภาควิชา และในหลักสูตรการศึกษาของนิสิต

ใน พ.ศ. 2538 ภาควิชาได้ทำโครงการวิจัยเรื่อง “นักวิชาชีพลสารนิเทศ : การศึกษาและการวางแผนกำลังคน” โดยได้รับสนับสนุนจากทุนจากคณะอักษรศาสตร์ และต่อมาใน พ.ศ. 2547 ได้ทำการวิจัยในโครงการวิจัย “บรรณนิทัศน์เรื่องอาหารไทย พ.ศ. 2536-2545” โดยได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณฝ่ายวิจัย คณะอักษรศาสตร์

ในด้านการวิจัยของนิสิต ภาควิชา ได้ดำเนินการโครงการวิจัยสู่ปฏิบัติอันเป็นโครงการที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ในระยะ 10 ปีหลังนี้ได้จัดขึ้น 4 ครั้ง ในหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ “ความพึงพอใจของผู้ใช้ฐานข้อมูลและบริการ” (พ.ศ. 2540) “ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ : กระบวนการตัดสินใจ ผลกระทบ และการประเมิน” (พ.ศ. 2544) “การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารนิเทศผ่านเว็บไซต์” (พ.ศ. 2545) และ “ห้องสมุดมหาวิทยาลัย” (พ.ศ. 2547)

การเผยแพร่ความรู้และบริการทางวิชาการ

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้ และให้บริการทางวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ แก่คณาจารย์ในคณะอักษรศาสตร์ และแก่บุคคลภายนอก โดยการจัดบริการทั้งที่เป็นโครงการต่อเนื่อง ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การประชุมปฏิบัติการ การอบรม และการจัดนิทรรศการ หัวข้อกิจกรรมที่จัด เช่น นักวิชาชีพลสารนิเทศ ที่มุ่งหวัง CDS/ISIS หนังสือสำหรับเด็ก ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การจัดทำฐานข้อมูล และเทคนิคการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่และบริการวิชาการในลักษณะอื่น ๆ ที่ริเริ่มใหม่ ได้แก่ โครงการกิจกรรมของนิสิตเพื่อพัฒนาสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เริ่มจัดทำโฮมเพจภาควิชาฯ เพื่อ พ.ศ. 2539 การจัดทำวารสารบรรณารักษศาสตร์ซึ่งเป็นโครงการสืบเนื่อง ปีละ 2 ฉบับ ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ 5 นี้ มีการจัดทำฉบับพิเศษ 2 ครั้ง ได้แก่ ฉบับ Dr.Frances Lander Spain (พ.ศ. 2542) และฉบับศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ (พ.ศ. 2547) ในวาระที่ท่านทั้งสองซึ่งเป็นผู้มีคุณูปการแก่ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์ขึ้นชีวิต และตั้งแต่ พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ได้จัดทำวารสารบรรณารักษศาสตร์เผยแพร่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย

ทุนการศึกษาและวิจัย

ในทศวรรษที่ 5 นั้น ภาควิชาฯ มีทุนการศึกษาและวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์เพิ่มขึ้น 2 ทุน ใน พ.ศ. 2540 คือ ทุน ผศ.ดร.ม.ล. จ้อย นันทิวชิรินทร์ เพื่อสนับสนุนการวิจัยแก่นิสิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และทุน รศ.กล่อมจิตต์ พลายเวช เพื่อสนับสนุนนิสิตระดับปริญญาตรีสำหรับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างประเทศ

ในทศวรรษที่ 5 นี้ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่น ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังที่เคยปฏิบัติตลอดมา ในด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ มีวิทยากรหลายท่านจากสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การอภิปรายในหัวข้อต่าง ๆ และร่วมปฏิบัติงาน ได้แก่ Dr.Hwa-Wei Lee, Dean of University Libraries, Ohio University; Professor Peter Jacso, University of Hawaii; Professor Barbara B. Moran, School of Information and Library Science, University of North Carolina at Chapel Hill; Professor Dr. Robert D Stueart และ Dr. Margaret Read Macdonald เป็นต้น

นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2542 ภาควิชาฯ ยังได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมปฏิบัติการในส่วน Education and Training Section ในการประชุมบรรณารักษนานาชาติ (IFLA) ครั้งที่ 65 อีกด้วย

จากผลงานและพัฒนาการของภาควิชาฯ ในระยะ 10 ปีหลัง ตั้งแต่ พ.ศ. 2539-2548 ซึ่งเป็นระยะที่มีความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันต่าง ๆ ที่แวดล้อม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และระบบการปฏิบัติงาน รวมทั้งด้านบุคลากร ย่อมกล่าวได้ว่า ภาควิชาฯ ได้ดำเนินการต่าง ๆ ในสภาพการณ์เช่นนี้ดีพอควร แต่อุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งภาควิชาฯ จะต้องฟันฝ่าต่อไปเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม

ลำดับพัฒนาการของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 - พ.ศ. 2548

พัฒนาการของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์นับแต่การก่อตั้งอย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2498 จนถึงปัจจุบัน มีดังต่อไปนี้

- พ.ศ. 2498** จัดตั้งแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ และเริ่มเปิดสอนชั้นอนุปริญญา
บรรณารักษศาสตร์ หลักสูตร 1 ปี มีนิสิตจำนวน 8 คน
- พ.ศ. 2499-2501** มูลนิธิเอเชีย (Asia Foundation) ได้ส่ง Miss Ruth M. Erlandson แห่งห้องสมุด
มหาวิทยาลัยรัฐโอไฮโอ มาเป็นที่ปรึกษาของหอสมุดกลาง และช่วยสอนวิชา
บรรณารักษศาสตร์ชั้นอนุปริญญา
- พ.ศ. 2500** เริ่มจัดให้มีการสอนวิชา “การใช้หนังสือและห้องสมุด” แก่นิสิต
คณะอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่ 1
- พ.ศ. 2501** มหาวิทยาลัยอินเดียนา สหรัฐอเมริกา ได้จัดสรรทุน A.I.D. ให้อาจารย์
ไปศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ 1 ทุน
- พ.ศ. 2502** เริ่มเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาตรี เป็นวิชาเอก
สำหรับนิสิตคณะอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4
- พ.ศ. 2504-2509** มูลนิธิเอเชียให้ทุนอาจารย์ไปดูงานห้องสมุด 1 ทุน และไปศึกษาวิชา
บรรณารักษศาสตร์ ณ สหรัฐอเมริกา 4 ทุน
- พ.ศ. 2505** องค์การยูเนสโก ได้ส่ง Dr.Morris A. Gelfand มาสำรวจและประเมิน
ผลการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และได้ช่วยจัดร่างหลักสูตรในระดับ
ปริญญาโท
- พ.ศ.2506** องค์การยูเนสโก ให้ทุนอาจารย์ไปศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ
สหรัฐอเมริกา เป็นเวลา 3 เดือนครึ่ง 1 ทุน

- พ.ศ.2507** เริ่มเปิดสอนหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาโท โดยหลักสูตรมี จำนวน 60 หน่วยกิต ประกอบด้วย รายวิชา 34 หน่วยกิต และ วิทยานิพนธ์ 26 หน่วยกิต มีนิสิตเข้าเรียน 7 คน
- มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ ได้ส่ง Dr. Frances Lander Spain (ซึ่งเคยเป็น อาจารย์ฟูลไบรท์ มาช่วยสอนวิชาการจัดห้องสมุด เมื่อปี 2494-2495) มาช่วยในการจัดการสอนชั้นปริญญาโท ปรับปรุงหลักสูตรทั้งปริญญาตรี และปริญญาโท และการจัดทำประมวลการสอนรายวิชาต่าง ๆ สำหรับ ปริญญาโท
- พ.ศ. 2508** เริ่มจัดทำ “เอกสารบรรณารักษศาสตร์” (Library Science Papers) เป็นหนังสือ วิชาการทางบรรณารักษศาสตร์เล่มแรก คือ “Dr. Spain: Founder of Modern Librarianship in Thailand” จนถึงเล่มล่าสุด (พ.ศ. 2548) ได้จัดพิมพ์เป็น ลำดับที่ 34 เรื่อง “ภาษาดรรชนี” โดย รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ
- Miss Ruth M. Erlandson ได้บริจาคเงินจำนวน 11,363.00 บาท ให้ แผนกวิชา ตั้งเป็น “เงินทุนเออร์แลนด์สัน” โดยหาผลประโยชน์ให้ นิสิตปริญญาโทใช้ในการวิจัย ต่อมาปี พ.ศ. 2528 ทายาท คือ Ms.Linda Marcuson ได้มอบเงินให้อีก 300 ดอลลาร์สหรัฐ และ พ.ศ. 2529 ผู้จัดการมรดก ของ Miss Erlandson ได้ส่งเงินมาสมทบอีก 550 ดอลลาร์สหรัฐ ตามพินัยกรรม ของผู้วายชนม์ ปัจจุบัน ทนุ Erlandson นี้ ได้นำดอกผลมาใช้เป็นรางวัลแก่นิสิต ปริญญาโทผู้สำเร็จการศึกษาและได้เต็มเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละปีการศึกษา
- พ.ศ. 2510** ปิดการสอบระดับชั้นอนุปริญญา มีผู้สำเร็จการศึกษารวม 234 คน
- พ.ศ. 2511** เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงแทนชั้น อนุปริญญา จนถึง พ.ศ.2516 จึงปิดการสอบ มีผู้สำเร็จการศึกษารวม 70 คน
- พ.ศ. 2511-2513** หน่วยสันติภาพอเมริกัน ได้ส่ง Mrs. Judith Martin มาสอนนิสิตในชั้น ปริญญาโท

- พ.ศ. 2513** องค์การยูเนสโก ให้ทุนอาจารย์ 1 ทุน เป็นเวลา 4 เดือน เพื่อไปฝึกอบรมวิธีการสอนบรรณารักษศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์เปรียบเทียบ ณ ประเทศเคนมาธิก
- พ.ศ. 2514** คณะอักษรศาสตร์ เริ่มใช้ระบบหน่วยกิต แผนกวิชาได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ 32 หน่วยกิต วิชาโท 16 หน่วยกิต
- เริ่มใช้หลักสูตรปริญญาโท ฉบับปี 2514 และมีการเปิดสอนรายวิชา 118614 Machanization of Library Information Services ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดเป็นครั้งแรก โดยมี Dr. Hwa-Wei Lee เป็นผู้สอนภาคทฤษฎี และ ดร.ครรชิต มาลัยวงศ์ สอนภาคปฏิบัติ
- พ.ศ. 2514** ศูนย์วัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตกแห่งสหรัฐอเมริกา East-West Center ให้ทุนอาจารย์ไปอบรมด้านการสอนการจัดหลักสูตรและการบริหารงานห้องสมุด ณ มหาวิทยาลัยฮาวาย 1 ทุน
- พ.ศ. 2514-2515** Kent State University ได้ให้ทุน Graduate Assistantship แก่อาจารย์ไปศึกษาระดับ Post Graduate Sixth Year Program จำนวน 1 ทุน
- พ.ศ. 2515** เริ่มจัดทำ “ข่าวสารบรรณารักษศาสตร์” ออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ต่อมาใน พ.ศ. 2524 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วารสารบรรณารักษศาสตร์”
- พ.ศ. 2516** บัณฑิตวิทยาลัย ลดจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรระดับปริญญาโทเป็น 48 หน่วยกิต ประกอบด้วย การเรียนรายวิชา 30 หน่วยกิต (วิชาบังคับ 16 หน่วยกิต วิชาเลือก 14 หน่วยกิต) วิทยานิพนธ์ 18 หน่วยกิต
- แผนกวิชาฯ จัดตั้ง “ทุนศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ เพื่อส่งเสริมการศึกษาวิจัย และเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์”
- International Youth Library, Munich สหพันธ์รัฐเยอรมันให้ทุนอาจารย์ไปอบรมวิชาการวรรณกรรมสำหรับเด็กและเด็กวัยรุ่นนานาชาติ 1 ทุน
- มหาวิทยาลัยให้ทุนปริญญาชั้นสูงแก่อาจารย์เพื่อไปศึกษาในหลักสูตรปริญญาเอก ณ สหรัฐอเมริกา จำนวน 1 ทุน เวลา 3 ปี

- พ.ศ. 2517**   ปรับปรุงจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรระดับปริญญาโท เป็น 48 หน่วยกิต ประกอบด้วย การเรียนรายวิชา 30 หน่วยกิต (วิชาบังคับ 12 หน่วยกิต วิชาเลือก 18 หน่วยกิต) วิทยานิพนธ์ 18 หน่วยกิต
- รัฐบาลญี่ปุ่นให้ทุน Colombo แก่อาจารย์ไปอบรม International Networking and Systems Interconnection in Southeast Asia 1 ทุน
- Kent State University ได้ให้ทุน Assistantship แก่อาจารย์เพื่อไปศึกษา ระดับปริญญาโท 1 ทุน
- พ.ศ. 2518**   ครบรอบ 20 ปี ของการดำเนินงานแผนกวิชา ได้จัดงาน “สังสรรค์บรรณารักษ์” ครั้งแรกเมื่อ 5 กันยายน 2518 ณ โรงละครคณะอักษรศาสตร์
- UNISIST/FID/IFLA International Summer School, Sheffield/London ประเทศอังกฤษ ให้ทุนอาจารย์ไปอบรมด้าน Information Science 1 ทุน
- จัดทำ “บทความที่น่าสนใจทางบรรณารักษศาสตร์” กำหนดออกเป็นรายเดือน ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “บริการข่าวสารที่น่าสนใจทางบรรณารักษศาสตร์” และได้จัดทำต่อเนื่องมาจนถึง พ.ศ. 2536
- คณาจารย์ของภาควิชาฯ ได้รับการลดภาระจากงานหอสมุดกลางให้ทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว
- พ.ศ. 2519**   ย้ายที่ทำงานของภาควิชาฯ จากอาคารหอสมุดกลางชั้น 2 มาอยู่ชั้นล่าง (ห้อง 102 อาคารมหาชิราวุธในปัจจุบัน)
- พ.ศ. 2520**   มีการปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรีและปริญญาโท และเปิดรายวิชา สาขาสารนิเทศศาสตร์
- ปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรีสำหรับวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ เป็น 42 หน่วยกิต (วิชาบังคับ 18 หน่วยกิต วิชาเลือก 24 หน่วยกิต) วิชาโทเดี่ยว 24 หน่วยกิต วิชาโทคู่ 12 หน่วยกิต

พ.ศ. 2520 ปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาโท ฉบับปรับปรุงใหม่เริ่มใช้ปีการศึกษา 2520 เป็น 48 หน่วยกิต ประกอบด้วย การเรียนรายวิชา 39 หน่วยกิต (วิชาบังคับ 21 หน่วยกิต วิชาเลือก 18 หน่วยกิต) วิทยานิพนธ์ 9 หน่วยกิต

เปิดสอนรายวิชา 118671 Introduction to Information Science เป็นครั้งแรก ในหลักสูตรปริญญาโท 2520

ปรับปรุงการสอนวิชา “การใช้หนังสือและห้องสมุด” เป็นรายวิชา 110101 วิธีการศึกษาในมหาวิทยาลัย และสอนให้แก่นิสิตคณะอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และนิสิตคณะอื่น ๆ ชั้นปีที่ 1 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521 ภาควิชาฯ ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาอาจารย์โดยมหาวิทยาลัย ให้ทุนปริญญาชั้นสูงแก่อาจารย์เพื่อไปศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเอก ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 1 ทุน เป็นเวลา 3 ปี

Professor Alice Lohrer ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ของมูลนิธิฟูลไบรท์ และได้เคย ทำการสอนชั้นอนุปริญญาในปีแรกที่แผนกเปิดสอนได้มอบทุนเป็นเงิน 1,500 ดอลลาร์สหรัฐ ให้มหาวิทยาลัยเพื่อให้แผนกนำผลประโยชน์จากเงินทุน มาซื้อหนังสือที่ได้รางวัลนานาชาติสำหรับเด็กไว้ประกอบการสอนวิชา หนังสือสำหรับเด็กและวัยรุ่น

พ.ศ. 2522 แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ เปลี่ยนชื่อเป็น “ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์” ตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2522

Dr.Hwa-wei Lee ผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ให้ทุนอาจารย์ 1 ทุน ไปอบรมการใช้ OCLC

พ.ศ. 2523 จัดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ขึ้นเป็นครั้งแรก

มหาวิทยาลัยให้ทุนปริญญาชั้นสูงแก่อาจารย์เพื่อไปศึกษาหลักสูตรปริญญาเอก ในประเทศสหรัฐอเมริกาอีก 1 ทุน

- พ.ศ. 2524 Dr.Hwa-Wei Lee ผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัยโอไฮโอให้ทุนอาจารย์ 1 ทุน ไปอบรมทางด้านห้องสมุด
- จัดอบรมภาคฤดูร้อน เรื่อง “หลักเกณฑ์การทำบัตรรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (AACR2)”
- พ.ศ. 2526 จัดตั้ง “เงินทุนศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์” เพื่อหาดอกผลเป็น เงินทุนส่งเสริมการศึกษา วิจัย และเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์
- จัดอบรมภาคฤดูร้อน เรื่อง “การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์”
- พ.ศ. 2527 มีการปรับปรุงหลักสูตรทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท การปรับปรุงรายวิชา และการพัฒนาอาจารย์ ดังนี้
- ปรับปรุงหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี สำหรับ วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ เป็น 52 หน่วยกิต (วิชาบังคับ 18 หน่วยกิต วิชาเลือก 34 หน่วยกิต) วิชาโทเดี่ยว 30 หน่วยกิต วิชาโทคู่ 15 หน่วยกิต
- ยกเลิกการสอนรายวิชา 110101 วิธีการศึกษาในมหาวิทยาลัยและเปิดสอน รายวิชา 118101 การใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าให้แก่บัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่ 1
- ปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาโท เป็น 48 หน่วยกิต ประกอบด้วย การเรียนรายวิชา 39 หน่วยกิต (วิชาบังคับ 18 หน่วยกิต วิชาเลือก 21 หน่วยกิต) วิทยานิพนธ์ 9 หน่วยกิต เพิ่มรายวิชาทางด้าน Information Science เป็น 8 รายวิชาในหลักสูตรปริญญาโท 2527 นี้
- มหาวิทยาลัยให้ทุนฝึกอบรมระยะสั้น แก่อาจารย์ภาควิชา 1 ทุน เพื่อไปอบรม ภาคฤดูร้อนที่ University of Wales, Aberystwyth
- พ.ศ. 2528 ครบรอบ 30 ปี ของการดำเนินงานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และ จัดงานสังสรรค์ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2528 ณ โรงแรม แอมบาสซาเดอร์

- พ.ศ. 2529 จัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “แนวโน้มการผลิตบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์”
- พ.ศ. 2530 ภาควิชาฯ ได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาอาจารย์จากมหาวิทยาลัยและต่างประเทศ
มหาวิทยาลัยให้ทุนฝึกอบรมระยะสั้นไปศึกษาภาคฤดูร้อน ณ มหาวิทยาลัย Syracuse 1 ทุน
Rosary College ให้ทุน Teaching Assistant แก่อาจารย์ภาควิชาฯ 1 ทุน
- พ.ศ. 2531 มีการปรับปรุงหลักสูตรปริญญาโท และเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง และการพัฒนาอาจารย์โดยความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยและสถาบันต่างประเทศ ดังนี้
ปรับปรุงหลักสูตรปริญญาโทอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงสาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์ (Higher Graduate Diploma Program in Library and Information Science) เป็นหลักสูตร 1 ปี หลังจบปริญญาโท
ความร่วมมือระหว่างภาควิชาบรรณารักษศาสตร์กับ GSLIS, Simmons College สหรัฐอเมริกา ซึ่งมี Professor Dr. Robert D. Stueart เป็นคณบดี ได้ให้ทุนอาจารย์ ภาควิชา จำนวน 3 คน เข้าศึกษา Summer Program ในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531-2533 ปีละ 1 คน
มหาวิทยาลัยให้ทุนฝึกอบรมระยะสั้น แก่อาจารย์ภาควิชาฯ 1 ทุน เพื่อไปอบรมภาคฤดูร้อนที่ University of Wales, Aberystwyth
- พ.ศ. 2532 เริ่มเปิดสอนและรับนิสิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 4 คน
จัดการฝึกอบรมเรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก”

- พ.ศ. 2533 มหาวิทยาลัยให้ทุนระยะสั้นแก่อาจารย์ 1 ทุน ไปศึกษาภาคฤดูร้อนที่ University of Wales, Aberystwyth
จัดการฝึกอบรม เรื่อง “การทำบัตรรายการ AACR2”
- พ.ศ. 2534 เริ่มร่างหลักสูตรสารสนเทศศึกษา (Information Studies) ในระดับปริญญาตรี
จัดการฝึกอบรม เรื่อง “การค้นคืนสารสนเทศออนไลน์”
- พ.ศ. 2536 มีกิจกรรมวิชาการในรูปแบบการฝึกอบรม และการบรรยายทางวิชาการหลายครั้ง ดังนี้
จัดการฝึกอบรม เรื่อง “การสร้างฐานข้อมูลสำหรับหน่วยงานและสถาบันบริการสารสนเทศ”
จัดโครงการวิจัยสู่ปฏิบัติครั้งที่ 1 เรื่อง “หัวเรื่องที่ใช้ในงานสารสนเทศ”
Dr. Candy Schwartz จาก Simmons College เป็น visiting professor บรรยายทางวิชาการ 4 หัวข้อ คือ Database Management, Records Management, Online Searching และ DBMS Software
- พ.ศ. 2537 มีการเปลี่ยนแปลงด้านอาคารสถานที่ คือ ได้ย้ายที่ทำงานของภาควิชาฯ จากชั้นล่าง ตึกอักษรศาสตร์ 2 มาอยู่ที่ชั้น 8 อาคารบรมราชกุมารี
จัดการประชุมวิชาการเรื่อง “ซีดี-เทคโนโลยี”
จัดโครงการวิจัยสู่ปฏิบัติครั้งที่ 2 เรื่อง “บรรณารักษ์: มุมมองจากงานวิจัย” และเรื่อง “ห้องสมุดโรงเรียน”
Dr.Hwa-Wei Lee, Dean of University Libraries, Ohio University, Athens
ให้ทุนอาจารย์ภาควิชาฯ ไปฝึกอบรมที่ห้องสมุด มหาวิทยาลัยโอไฮโอ 1 ทุน เป็นเวลา 3 เดือน

พ.ศ. 2538

การจัดงานครบรอบ 40 ปี ของการดำเนินงานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

- จัดประชุมวิชาการเรื่อง 40 ปี บรรณารักษศาสตร์ไทย

- จัดทำหนังสือ 2 เล่ม ได้แก่

1. “บรรณารักษ์ 40” รวมบทความวิชาการภาษาไทยโดย
คณาจารย์ภาควิชาฯ
2. “Library and Information Science in Thailand: Essay in
Honors of Professor Suthilak Ambhanwong” รวมบทความ
ภาษาอังกฤษ

พ.ศ. 2538

จัดงานเนื่องในโอกาสอายุครบ 6 รอบ (72 ปี) ของศาสตราจารย์

สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2538 ณ ห้องนวลจันทร์

โรงแรมอิมพีเรียล

เริ่มการรับนิสิตที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาด้วยระบบโควต้าโครงการ จฟ. พิเศษ
(สอบเข้าโดยวิชาคณิตศาสตร์) จำนวน 10 คน

เริ่มใช้หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (Information Studies)
จัดเป็นหมวดวิชาเฉพาะ จำนวน 82 หน่วยกิต ประกอบด้วย รายวิชาบังคับ
24 หน่วยกิต รายวิชาเลือก 58 หน่วยกิต (เลือกในสาขา 30 หน่วยกิต
เลือกนอกสาขา 28 หน่วยกิต)

ปรับปรุงการสอนรายวิชา 118102 การใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้า (1 หน่วยกิต)

เป็นรายวิชา 118102 การค้นคว้าและเขียนรายงาน (2 หน่วยกิต)

สำหรับนิสิตคณะอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และได้จัดพิมพ์หนังสือ

“การค้นคว้าและเขียนรายงาน” ประกอบการเรียนรายวิชานี้

เริ่มสอนรายวิชา 110201 การเขียนรายงานเชิงวิชาการ ให้นิสิตชั้นปีที่ 2
วิชาเอกบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “นักวิชาชีพสารสนเทศ: การศึกษาและการวางแผน
กำลังคน” (Information Professionals: Manpower Study and Planning)
โดยได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากคณะอักษรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2538

- พ.ศ. 2538 เริ่มโครงการกิจกรรมของนิสิตเพื่อพัฒนาสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในรายวิชา 118211 สารนิเทศในบริบทสังคม
- พ.ศ. 2539 Dr.Hwa Wei Lee, Dean of university Library, Ohio University แสดงความยินดีกับภาควิชาในโอกาสที่ภาควิชา ก่อตั้งมาครบ 40 ปี และได้มอบทุนจำนวน 1,000 เหรียญสหรัฐ เพื่อให้อาจารย์ไปดูงานที่ห้องสมุด มหาวิทยาลัยโอไฮโอเป็นเวลา 1 เดือน และ Dr.Hwa Wei Lee ได้เป็นแขกของภาควิชา และร่วมอภิปรายกับอาจารย์ภาควิชา ในหัวข้อ “Trends in Information Professional and Education”
- พ.ศ. 2539 ประเมินหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา โดยเชิญศิษย์เก่ามาร่วมอภิปราย และแสดงความคิดเห็น
เริ่มจัดทำโฮมเพจของภาควิชา
- พ.ศ. 2540 ภาควิชา ได้มีการพัฒนาและจัดกิจกรรมต่างๆ ดังนี้
ร่วมกับสำนักข่าวสารอเมริกันจัดการบรรยายพร้อมสาธิต เรื่อง “บทบาทของบรรณารักษ์ในศตวรรษที่ 21” โดย Ms. Ann Holland, Information Resource Officer, USIS
ปรับเงื่อนไขรายวิชาที่นักเรียนใช้สอบเข้าโครงการ จพ. พิเศษ (สารนิเทศศึกษา) จากวิชาคณิตศาสตร์ เป็นวิชาภาษาฝรั่งเศส
โครงการคณาจารย์ศึกษาและดูงานศูนย์สารนิเทศ สาขามนุษยศาสตร์ ในภาคอีสาน และภาคใต้
จัดโครงการวิจัยสู่ปฏิบัติ ครั้งที่ 4 เรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ใช้ฐานข้อมูลและบริการ”
ผศ.ดร.มล.จ้อย นันทิวชิรินทร์ มอบเงินเพื่อตั้งเป็นกองทุนสนับสนุนการวิจัยแก่นิสิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

- พ.ศ. 2540 ทายาท รศ.กล่อมจิตต์ พลายเวช มอบเงินเพื่อเป็นทุนสนับสนุน
 นิสิตระดับปริญญาตรีสำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและวรรณกรรม
 สำหรับเด็ก
- โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จัดพิมพ์ตำรา เรื่อง การค้นคว้าและการเขียน
 รายงาน ฉบับปรับปรุงใหม่ ซึ่งเขียนโดยคณาจารย์ภาควิชาฯ จำนวน 2,000 เล่ม
- พ.ศ. 2541 มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ และกิจกรรมวิชาการ ดังนี้
 คณะอักษรศาสตร์ มอบเกียรติบัตรให้ Ohio University Libraries ในฐานะที่เป็น
 องค์กรที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ภาควิชาฯ อย่างต่อเนื่อง
- พ.ศ. 2541 Dr. Hwa Wei Lee, Dean of University Libraries, Ohio University มาเยี่ยม
 ภาควิชาฯ และให้ทุนอาจารย์ภาควิชาฯ ไปดูงานที่ห้องสมุด มหาวิทยาลัยโอไฮโอ
 1 ทุน เป็นเวลา 2 เดือน
- จัดการอภิปราย เรื่อง “นักวิชาชีพลาวนิตที่มุ่งหวัง” เนื่องในโอกาสวันครบรอบ
 80 ปี คณะอักษรศาสตร์
- ร่วมกับสถาบันวิทยบริการจัดการบรรยายประกอบการสาธิต เรื่อง
 “การนำเสนอฐานข้อมูลที่บ้านทีกด้วยโปรแกรม CDS/ISIS บนเครือข่าย
 อินเทอร์เน็ต ระบบ World Wide Web”
- พ.ศ. 2542 มีการพัฒนาด้านหลักสูตร ร่วมจัดการประชุมระดับนานาชาติ กิจกรรมวิชาการ
 และจัดทำเอกสารวิชาการ ดังนี้
- ภาควิชาฯ ได้จัดทำวารสารบรรณารักษศาสตร์ฉบับพิเศษเพื่อรำลึกถึง Dr. Frances
 Lander Spain อาจารย์ชาวต่างประเทศคนแรกที่ได้มาวางรากฐานการศึกษาวิชา
 บรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งเสียชีวิตลง
- จัดประชุมเพื่อปรับปรุงหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (ผลจากการประชุม กำหนดให้หลักสูตรฯ
 มีหน่วยกิต รวม 42 หน่วยกิต ประกอบด้วย รายวิชาเรียน 30 หน่วยกิต
 วิชาบังคับ 15 หน่วยกิต วิชาเลือก 15 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต)

พ.ศ. 2542

เป็นเจ้าภาพจัดประชุมปฏิบัติการในส่วน Education and Training Section ในการประชุมบรรณารักษะนานาชาติ (IFLA) ครั้งที่ 65 เรื่อง “Standard for LIS Education: Proposed Conceptual Changes”

จัดนิทรรศการ เรื่อง “หนังสือสำหรับเด็ก” เพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์แก่นิสิตที่เรียนรายวิชา 2206631 หนังสือสำหรับเด็กและบริการ

Dr. Hwa Wei Lee, Dean of University Libraries, Ohio University
มาเยี่ยมภาควิชาฯ

พ.ศ. 2543

มีห้องปฏิบัติการภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ที่ชั้น 2 ตึกอักษรศาสตร์ 4 ซึ่งประกอบด้วยเทคโนโลยีทันสมัย เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ และการจัดบริการวิชาการสู่สังคม ซึ่งต่อมาใน พ.ศ. 2544 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์” และจัดการบรรยายพิเศษ “เว็บไซต์ไหนดี: การออกแบบ และการเลือกใช้”

พ.ศ. 2544

ในปีนี้มี การวางแผนพัฒนาภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

เริ่มใช้หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2544

จัดการสัมมนาภาควิชาเพื่อระดมความคิดของอาจารย์ภาควิชาฯ ในการวางแผน กำหนดวิธีการดำเนินงาน และกิจกรรมในด้านการเรียนการสอน การผลิตผลงาน วิชาการ และการให้บริการแก่สังคม ในแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 9 (2545-2549)

จัดโครงการวิจัยสู่ปฏิบัติ ครั้งที่ 5 เรื่อง “ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ: กระบวนการตัดสินใจ ผลกระทบ และการประเมิน”

จัดอบรมการใช้โปรแกรมเว็บช่วยสอน (BlackBoard) แก่อาจารย์ภาควิชาฯ และผู้บริหารคณะอักษรศาสตร์

- พ.ศ. 2545-2547 เริ่มจัดทำชุดคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รายวิชา 2206102 การค้นคว้าและการเขียน รายงาน (โครงการต่อเนื่อง 3 ปี) โดยประกอบด้วย 6 หัวข้อ ตามเนื้อหาที่สอน
- พ.ศ. 2545 มีการพัฒนาภาควิชาฯ ในหลายด้าน ได้แก่ หลักสูตร การรับนิสิต การจัดทำวารสาร อิเล็กทรอนิกส์ และการจัดบรรยายทางวิชาการ ดังนี้
- จัดสัมมนาหลักสูตรสภานิติศาสตร์ศึกษา
- เริ่มจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรี เช่นเดียวกับปริญญาโท เพื่อให้เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย
  - ปรับหลักสูตรให้มีโครงสร้างเป็นแบบ เอก-โท (ไม่น้อยกว่า 71 หน่วยกิต) โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมของหมวดวิชาเอก 51 หน่วยกิต (วิชาบังคับเอก 24 หน่วยกิต วิชาเลือกเอก 27 หน่วยกิต) และวิชาโทสาขาอื่นไม่น้อยกว่า 20 หน่วยกิต
- พ.ศ. 2545 เริ่มรับนิสิตโครงการจุฬาชนบท
- เริ่มจัดทำวารสารบรรณารักษศาสตร์ เผยแพร่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์
- จัดโครงการวิจัยสู่ปฏิบัติ ครั้งที่ 6 เรื่อง “การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านเว็บไซต์”
- จัดการอบรม เรื่อง “การใช้โปรแกรมประยุกต์ CDS/ISIS เพื่อการจัดการสารนิเทศห้องสมุด”
- จัดการบรรยายทางวิชาการ เรื่อง “XML ในงานสารนิเทศ”
- พ.ศ. 2546 ภาควิชาฯ มีการพัฒนาด้านบุคลากร การจัดทำฐานข้อมูล และมีการจัดกิจกรรมทางวิชาการหลายรูปแบบ ทั้งที่จัดโดยภาควิชาฯ และความร่วมมือกับต่างประเทศ รวมถึงงานมุทิตาจิตครบรอบ 80 ปี ผู้ก่อตั้ง และหัวหน้าภาควิชาฯ คนแรก
- จัดงานแสดงมุทิตาจิต 80 ปี ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ ที่ห้อง 105 อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ ในวันที่ 22 มกราคม 2546
- อาจารย์ภาควิชาฯ ได้รับทุนรัฐบาลโครงการพัฒนาอาจารย์จากเงินนอกงบประมาณ เพื่อศึกษาต่อระดับปริญญาเอก สาขาวิชา Information Studies ณ University of Canberra ประเทศออสเตรเลีย (ก.พ.2547-ก.พ.2551)

เริ่มโครงการจัดทำฐานข้อมูลของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย

ฐานข้อมูลนิสิตปริญญาตรี ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

ฐานข้อมูลนิสิตปริญญาโท ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

ฐานข้อมูลอาจารย์พิเศษและวิทยากร

ฐานข้อมูลครุภัณฑ์

ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารบรรณารักษศาสตร์

เริ่มจัดโครงการเสนอความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้บัณฑิตที่กำลังทำวิทยานิพนธ์มีโอกาสเสนอความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กับนิสิตบัณฑิตศึกษา และรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากคณาจารย์

เริ่มจัดโครงการแนะนำอาชีพและศึกษาต่อของนิสิต สาขาวิชาสารนิเทศศึกษา

เชิญนักวิชาการไทยจากสหรัฐอเมริกา (ผศ.วิชาดา สุคันธรัตน์) มาร่วมทำการสอน/วิจัย/ร่วมพัฒนาหลักสูตรในภาคต้น ปีการศึกษา 2546

จัดบรรยายทางวิชาการ เรื่อง “ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ: มุมมองและประสบการณ์จากยูเอสเอ” โดยนักวิชาการไทยจากสหรัฐฯ (ผศ.วิชาดา สุคันธรัตน์) และ เรื่อง “หนังสือและบริการสำหรับเด็ก: มุมมองจากบรรณารักษ์ และนักเล่านิทาน” โดยวิทยากรจากสหรัฐอเมริกา

Dr. Hwa Wei Lee, Dean of University Libraries, Ohio University มาเยี่ยมภาควิชาฯ และบรรยาย เรื่อง “Curriculum Development”

จัดการอบรมทางวิชาการ เรื่อง “Advanced CDS/ISIS” และเรื่อง “Web Publishing”

จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดระบบสื่อสารนิเทศดิจิทัลด้วยเมทาตาพามาตรฐานดับลินคอร์ และมาร์ก”

จัดการเสวนาวิชาการ หัวข้อ “เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอนและห้องสมุดดิจิทัล” กับ Professor Peter Jacso, University of Hawaii

พ.ศ. 2547

ภาควิชาฯ สูญเสียบุคคลสำคัญ คือ ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์
ผู้วางรากฐานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งภาควิชาฯ ได้จัดทำวารสาร
บรรณารักษศาสตร์ฉบับพิเศษ (ฉบับศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์)

พัฒนาการและกิจกรรมอื่น ๆ ในรอบปีนี้ มีดังนี้

จัดสัมมนาการวางแผนจัดการการเรียนการสอนวิชาโท สาขาวิชาสารนิเทศศึกษา
ในหลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต กำหนดให้นิสิตที่เรียนวิชาเอกสาขาอื่น ทั้งในและ
นอกคณะสามารถเลือกเรียนรายวิชาในสาขาวิชาสารนิเทศศึกษาเป็นวิชาโท จำนวน
21 หน่วยกิต

จัดการอบรมให้แก่คณาจารย์คณะอักษรศาสตร์ เรื่อง “การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อ
เผยแพร่ผ่านเว็บ”

จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “เทคนิคการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์”

เริ่มจัดโครงการพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีให้แก่นิสิต เรื่อง “การประยุกต์ใช้
โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประกอบวิชาชีพ”

เริ่มจัดโครงการเครือข่ายนิสิตบรรณารักษศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษา โดยนำนิสิต
ระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 8 คน ไปเชื่อมความสัมพันธ์กับนักศึกษา
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จัดโครงการวิจัยสู่ปฏิบัติ ครั้งที่ 7 หัวข้อ “ห้องสมุดมหาวิทยาลัย”

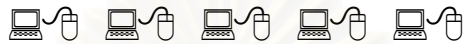
พ.ศ.2548

ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ ผู้วางรากฐานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
ถึงแก่กรรม ในโอกาสนี้ภาควิชาฯ ได้จัดทำวารสารบรรณารักษศาสตร์ฉบับพิเศษ
(ฉบับศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์)

พ.ศ.2548

Professor Barbara B. Moran จาก School of Information and Library Science, University of North Carolina at Chapel Hill มาเยือนภาควิชาฯ เพื่อหารือเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ

Professor Dr. Robert D. Stuart มาเยี่ยมภาควิชาฯ และบรรยาย เรื่อง “Preparing the Next Generation of Information Professionals”

บรรณานุกรม

- บรรณารักษ์ ๒๐.** กรุงเทพฯ ฯ : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- บรรณารักษ์ ๓๐.** กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- บรรณารักษ์ ๔๐.** กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย